

Paris Proof is EU-proof

EPBD IV implementatie update

27/11/2025 – Paris Proof Congres 2025

Paris Proof

Sprekers

Robert Dijksterhuis

Gezant Duurzaam Bouwen
Ministerie van VRO

Eefje Stutvoet

Programmamanager
DGBC

Inhoud

1. Paris Proof en de EPBD
2. Doel en proces implementatie
3. Voortgang verduurzaming gebouwde omgeving / Nationaal Plan voor de Renovatie van Gebouwen
4. Wat gaat er veranderen in de EPBD?
5. Q&A

Paris Proof en de EPBD

- Paris Proof is een vrijwillig concept om de gebouwde omgeving gebouwde klimaatneutraal te maken in lijn met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Dit betekent dat het energiegebruik van de gebouwde omgeving met twee derde omlaaggaat (t.o.v. 2015) en dat we bouwen binnen het CO₂-budget, uitgesplitst naar operationele emissies en materiaal gebonden emissies.
- De Richtlijn Energieprestatie van Gebouwen (EPBD) is de Europese wettelijke vertaling en operationalisering van de internationale klimaatafspraken, in het bijzonder de Europese Klimaatwet (20 juli 2021). In de herziene EPBD IV wordt naast operationeel energiegebruik en operationele emissies nu ook gekeken naar materiaal gebonden emissies. De EPBD neemt 2020 als ijkpunt. De EPBD is verplichtend voor EU-lidstaten, met ruimte voor nationale invulling.

Van Parijs naar Belém, de inzet van de EU

“De COP30 vindt plaats op een beslissend moment in onze strijd tegen klimaatverandering. De kans om actie te ondernemen en onomkeerbare gevolgen voor de mensheid en de natuur te voorkomen, wordt snel kleiner. Met name de existentiële dreiging die klimaatverandering vormt, is voor de Europese Unie aanleiding om zich onverminderd in te zetten voor de Overeenkomst van Parijs.”

Antonio Costa, voorzitter van de Europese Raad

Doelen van de EPBD

- **Einddoel voor 2050**

- Netto nul uitstoot van broeikasemissies.
- (Zeer) laag energieverbruik.

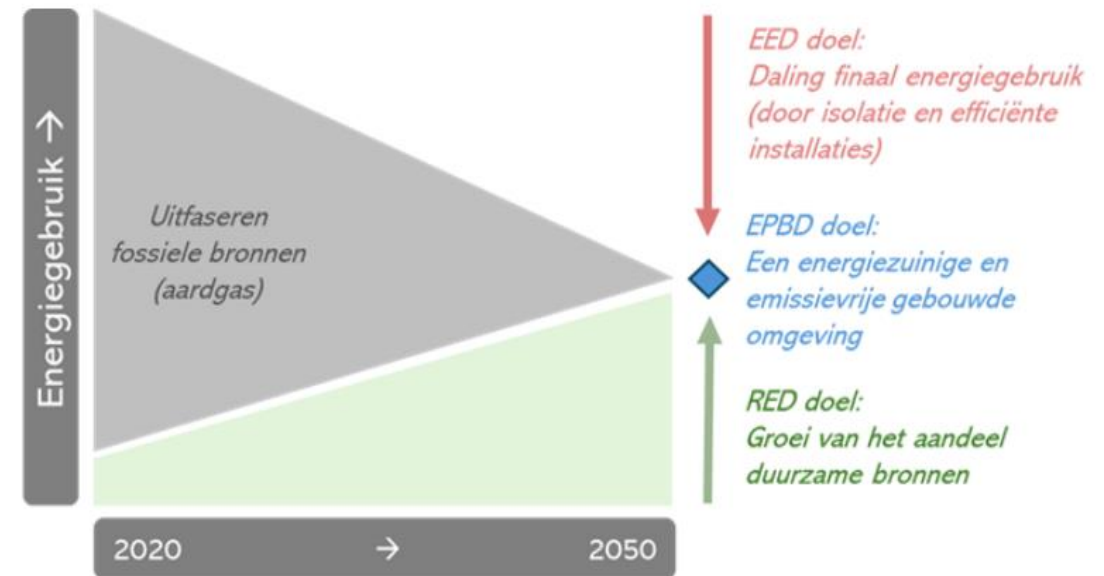
- **Tussentijdse doelen**

- **Woningen:**

- > 2030 energievraag woningvoorraad 16% lager
- > 2035 energievraag 20-22% lager, ten opzichte van 2020.
- 55% van deze doelstelling halen bij de 43% slechtst presterende woningen.

- **Utiliteitsbouw:**

- > 2030 de 16% slechtst presterende gebouwen verbeteren
- > 2033 de 26% slechtst presterende gebouwen verbeteren
- Uitzonderingen: een aantal defensiegebouwen, gebedshuizen en monumenten.
- Ruimte voor portefeuilleaanpak wordt geborgd.

NB: in de EED staan bepalingen over energiebesparingsplicht voor utiliteitsbouw.

Uitvoering richtlijn EPBD

Een Europese richtlijn moet omgezet worden naar nationaal beleid, wet- en regelgeving. Dit kan zijn:

- **Wetgeving:**

- > **Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)** (regels over veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en bruikbaarheid van bouwwerken)
- > **Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)** (regels over omgevingswaarden, instructieregels, beoordelingsregels en regels voor monitoring.)
- > **Omgevingsregeling (Or)** (meet- en rekenmethoden voor de monitoring van de leefomgeving)

NB: Voor een deel van de voorgenomen wijzigingen is inmiddels de internetconsultatie afgerond.

- **Ander beleid:**

- > Renovatiepaspoort
- > Ondersteunende maatregelen, subsidies, financiële regelingen, leennormen
- > Energiehuis: éénloketsysteem voor technische bijstand

De implementatie moet eind mei 2026 gereed zijn.

Een aantal eisen van de EPBD heeft een latere ingangsdatum, zodat er op onderdelen meer tijd is.

Nationaal Plan voor de Renovatie van Gebouwen (National Building Renovation Plan)

- In het NBRP wordt beschreven hoe Nederland ervoor gaat zorgen dat in 2050 aan het afgesproken einddoel van de EPBD wordt voldaan.
- Een pre-conceptversie wordt in december ingediend bij de Europese Commissie.
- Eind december 2026 moet Nederland zijn definitieve NBRP indienen.
- Publieke consultatie via internetconsultatie.nl gepland voor Q1/Q2 2026.
- Over de voortgang m.b.t doelstellingen en streefcijfers moeten de lidstaten rapporteren. Elke vijf jaar moet een geactualiseerd/nieuw plan bij de Europese Commissie worden ingediend.

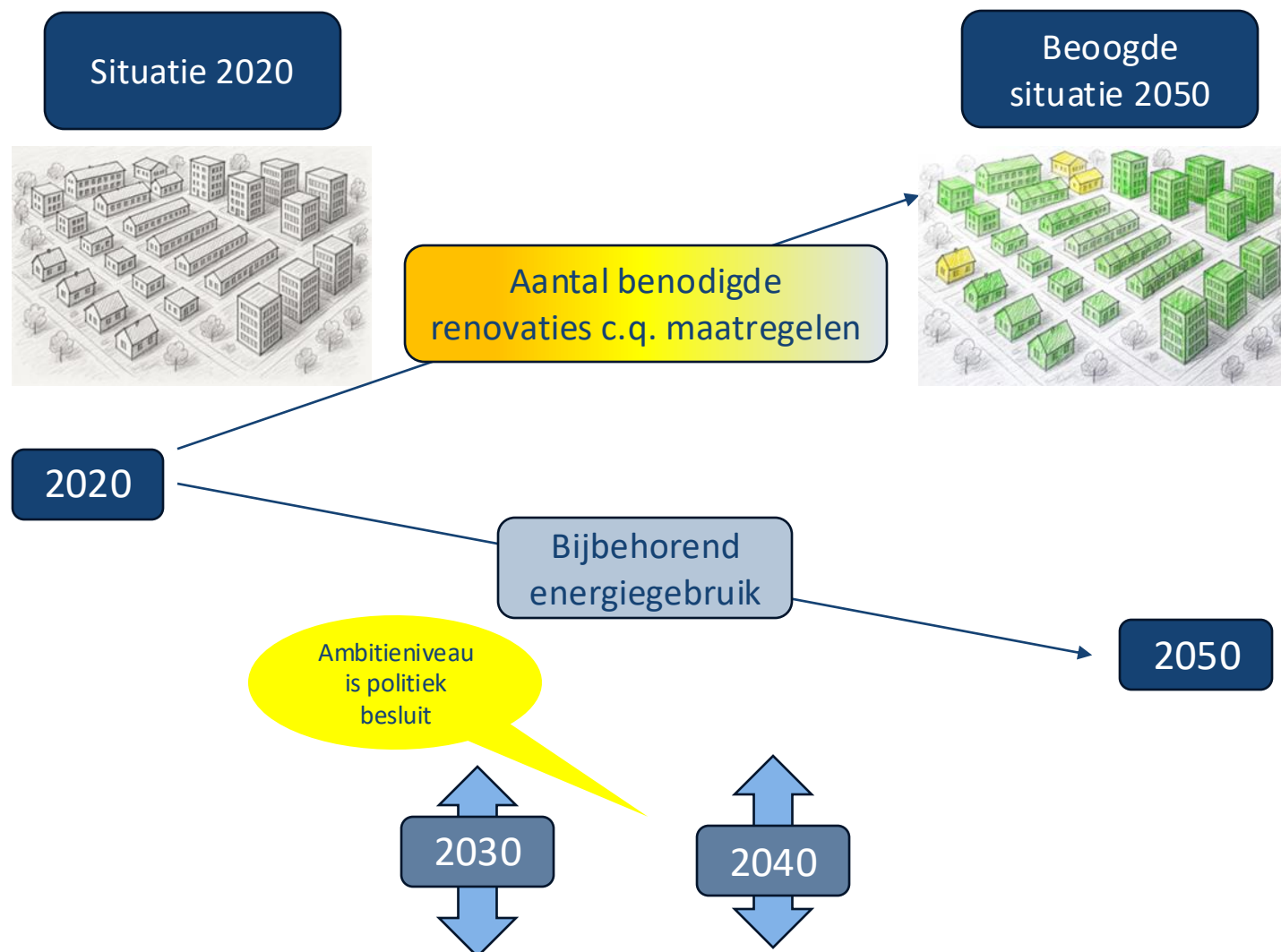
Hoofdstukindeling

1. Overzicht van de gebouwenvoorraad
2. Routekaart naar klimaatneutraliteit in 2050 (incl. streefcijfers 2030, 2040 en 2050)
3. Overzicht van beleid en maatregelen
4. Overzicht van de investeringsbehoefte, de financieringsbronnen en de administratieve inzet
5. ZEB-drempelwaarden voor nieuwe en gerenoveerde gebouwen
6. MEPS voor utiliteitsbouw
7. Het traject voor de renovatie van de woningvoorraad
8. Een schatting van de verwachte energiebesparing en andere voordelen

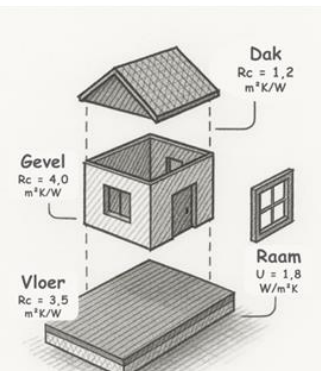
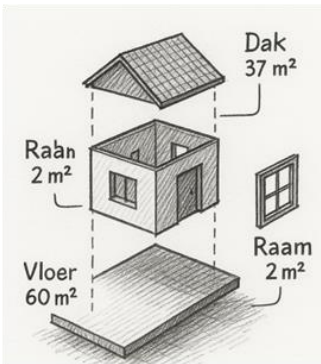
NBRP - bepaling streefcijfers t.a.v. renovaties en energiebesparing

We hanteren de volgende aanpak:

1. We gaan uit van de situatie in 2020
2. We doen aannames over de beoogde situatie in 2050
3. We bepalen het aantal benodigde renovaties tussen 2020 en 2050
4. We bepalen voor 2020 en 2050 het daarbij behorende finale energieverbruik
5. Daarna het primaire energieverbruik en de emissies
6. Vaststellen tussendoelen voor 2030 en 2040 (= politiek besluit)

NBRP - indicatie van te treffen maatregelen tot 2050

Met de aannames leidt dit tot de volgende aantallen benodigde maatregelen voor woningen (vloer, gevel, dak, ramen):

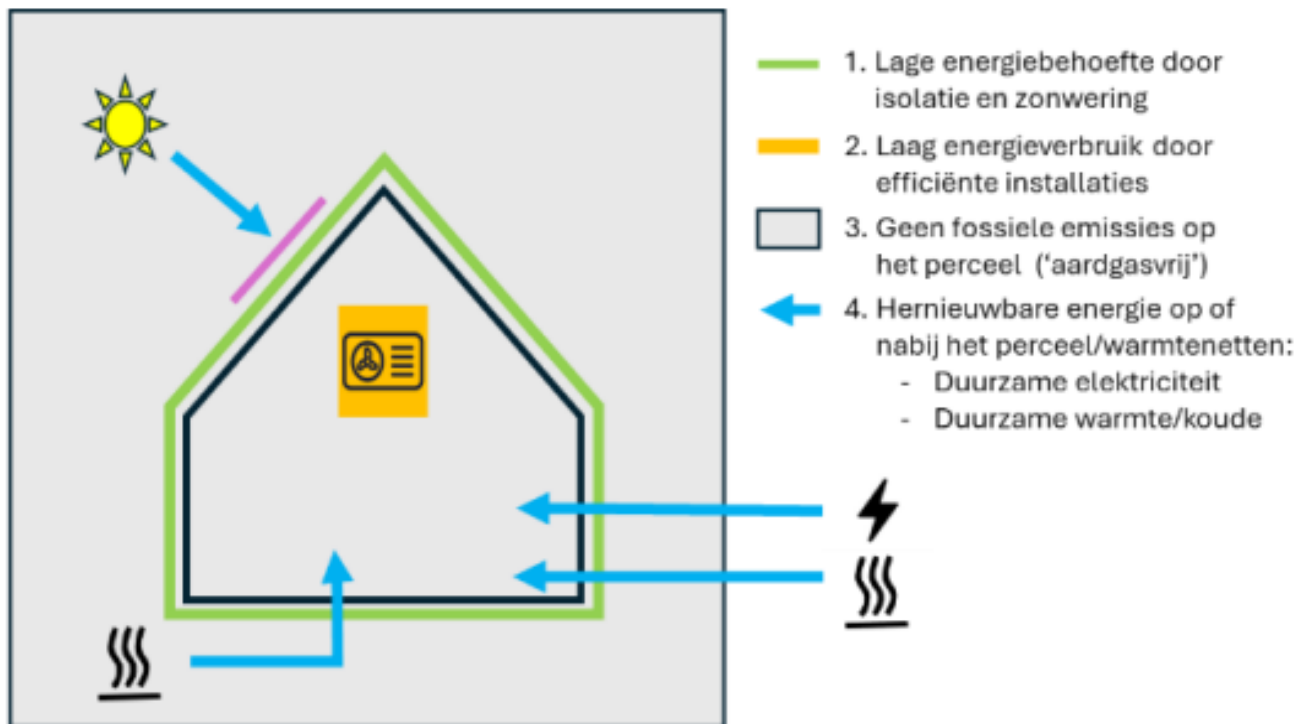
<i>Vergelijking benodigd tempo tot 2050 en huidig tempo</i>	isolatie- maatregelen	Installaties
Totaal aan te pakken		
aantal benodigde maatregelen tussen 2020-2050	16.127.321	7.268.856
Inschatting maatregelen huidig tempo 2020-2030	5.746.171	1.094.087
Gemiddeld aantal per jaar:		
gemiddeld per jaar nodig tussen 2020-2050	537.577	242.295
gemiddeld per jaar op basis van huidig tempo	574.617	109.409

Eerste conclusies m.b.t. streefcijfers/routekaart naar 2050:

- Isolatie-tempo gaat wel ongeveer goed met doorzetten huidig beleid richting 2040 en 2050;
- Tempo aardgasvrije installaties (hybride/*all electric* WP, warmtenetten) gaat te langzaam, daar moet Nederland versnellen.

Wat gaat er veranderen in de EPBD?

Emissievrije gebouwen (Zero Emission Buildings, ZEB)

- De kern van de nieuwe EPBD: de oude **BENG** norm **wordt** aangescherpt tot **ZEB** norm, die kijkt naar vier aspecten.
- Bij het bepalen van de ZEB-niveaus wordt rekening gehouden met wat redelijkerwijs haalbaar is voor het gebouw: voor bestaande bouw is het ambitieniveau v.w.b. energiebehoefte lager dan voor nieuwbouw.

Nieuwe gebouwen en ZEB

- Voor alle nieuwbouw gelden per 2030 de nieuwe ZEB-eisen. Deze eisen vervangen de huidige BENG-eisen.
- De nieuwe ZEB-eisen worden gebaseerd op:
 - De gemoderniseerde bepalingmethode 2030
 - De kostenoptimaliteitsstudie 2028. Deze studie wordt periodiek opnieuw uitgevoerd zodat de actuele prijzen en technische ontwikkelingen meegenomen kunnen worden. Praktisch betekent dit dat de ZEB-eisen voor nieuwbouw om de 5 jaar worden herzien.
- *Overheidsinstanties*
 - ZEB-eisen al in 2028 van toepassing. (dan nog wel gebaseerd op de huidige bepalingmethode (NTA8800))
 - Voor de hoogte van de energiezuinigheid geldt: 'BENG minus 10%'.
 - Vanaf 2030 moeten nieuwe overheidsgebouwen voldoen aan de nieuwe ZEB-eisen voor nieuwbouw.

Bestaande bouw en ZEB

- Voor bestaande bouw wordt per 2027 bepaald welk ZEB-niveau nodig is op basis van de huidige bepalingmethode, de NTA8800.
- ZEB-niveau blijft gelijk tot 2050: gebouwen of bouwdelen hoeven later niet nogmaals aangepakt te worden als die eenmaal voldoen.
- Wanneer de gemoderniseerde bepalingmethode gereed is wordt het ZEB-niveau materieel gelijk omgezet van de oude naar de nieuwe methode.
- Het ZEB-niveau wordt voor alle gebouwen vanaf 2030 vermeld op de nieuwe energielabels, om aan gebouweigenaren duidelijk te maken wanneer een gebouw klaar is voor 2050.

- De energie-efficiëntie zal verder verbeteren bij vervanging van installaties, dankzij nieuwe technologische ontwikkelingen. Op die manier kan de algehele energiestaat van het bestaande gebouw dat voldoet aan het ZEB-niveau verder omhooggaan.
- Het ZEB-niveau wordt geen verplichting of eis voor bestaande bouw.

ZEB-niveau en de isolatiestandaard

Woningen

- De isolatiestandaard wordt gebruikt om de grenswaarden voor bestaande woningen voor het ZEB-niveau vast te stellen.
- De **isolatiestandaard** geeft aan wanneer een woning qua isolatie geschikt is voor de overstap naar duurzame verwarming.
- Het uitgangspunt voor het halen van de isolatiestandaard is dat er geen ingrijpende maatregelen nodig zijn, zoals isolatie aan de buitenzijde van de gevel of van het dak.
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/standaard-streefwaarden-woningisolatie>

Utiliteitsgebouwen

- De isolatiestandaard wordt verder uitgewerkt zodat deze ook toegepast kan worden voor utiliteitsgebouwen.
- De vrijwillige **renovatiestandaard** voor utiliteitsbouw wordt omgezet naar het ZEB-niveau.
- Verduurzamen naar de renovatiestandaard = voldoen aan het ZEB-niveau, mits zonder overcapaciteit van zonnepanelen en het gebouw aardgasvrij is.
- *NB: Paris Proof gaat op een aantal onderdelen verder dan de renovatiestandaard; o.m. ook materiaal gebonden emissies.*

Het energielabel

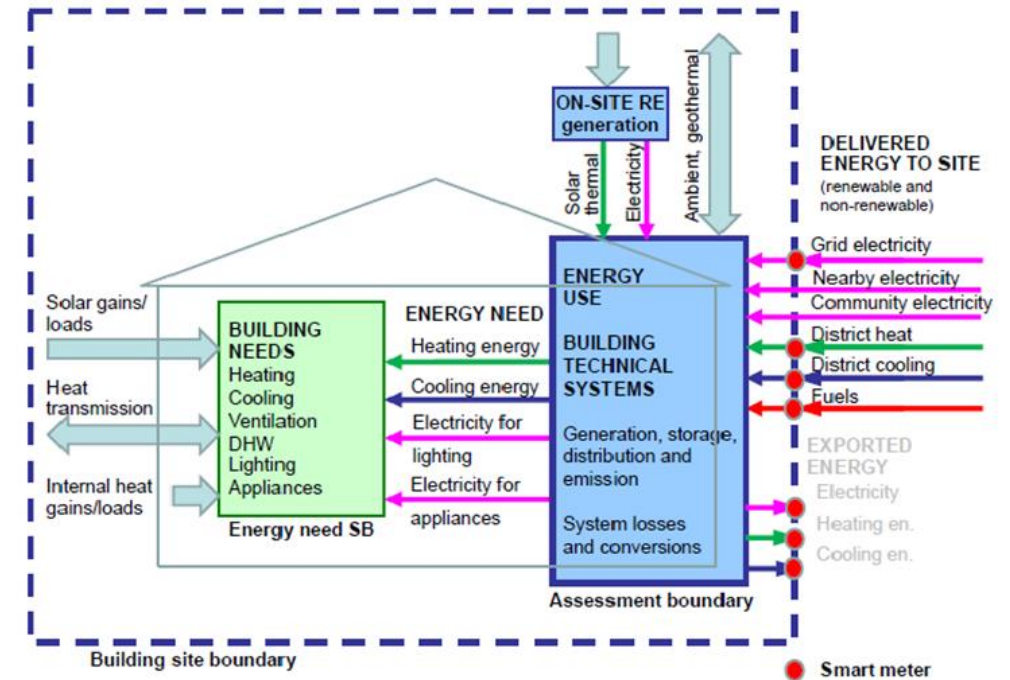
- 2026:
 - Enkele aanpassingen in het format en de informatie op het label.
 - Ook voor monumenten een label verplicht bij verhuur of verkoop.
- 2030:
 - een nieuw energielabel; schaal A tot en met G.
 - Indicator gebaseerd op totaal primair energiegebruik (niet meer primair fossiel energiegebruik).
 - Wanneer een gebouw voldoet aan het ZEB-niveau wordt dit op het label vermeld.
- Energielabels blijven 10 jaar geldig. Je zal dus tot 2040 twee soorten labels naast elkaar hebben (voor en na 2030).

Aanpassing bepalingmethode (NTA8800), 2026

- De basis voor de vaststelling van het energielabel.
- De huidige bepalingmethode (**NTA8800**) blijft **tot 2030** in gebruik, met enkele kleine wijzigingen in mei 2026.
- De belangrijkste wijzigingen zijn ingegeven door de EPBD:
 - *beperkte waardering opslag;*
 - *slechtere energieprestatie voor gebouwen die niet voldoen aan de wettelijke eisen voor gebouw automatiserings- en controlesystemen (GACS);*
 - *Nieuwe indicatoren die vanaf 29 mei 2026 op het energielabel moeten staan.*

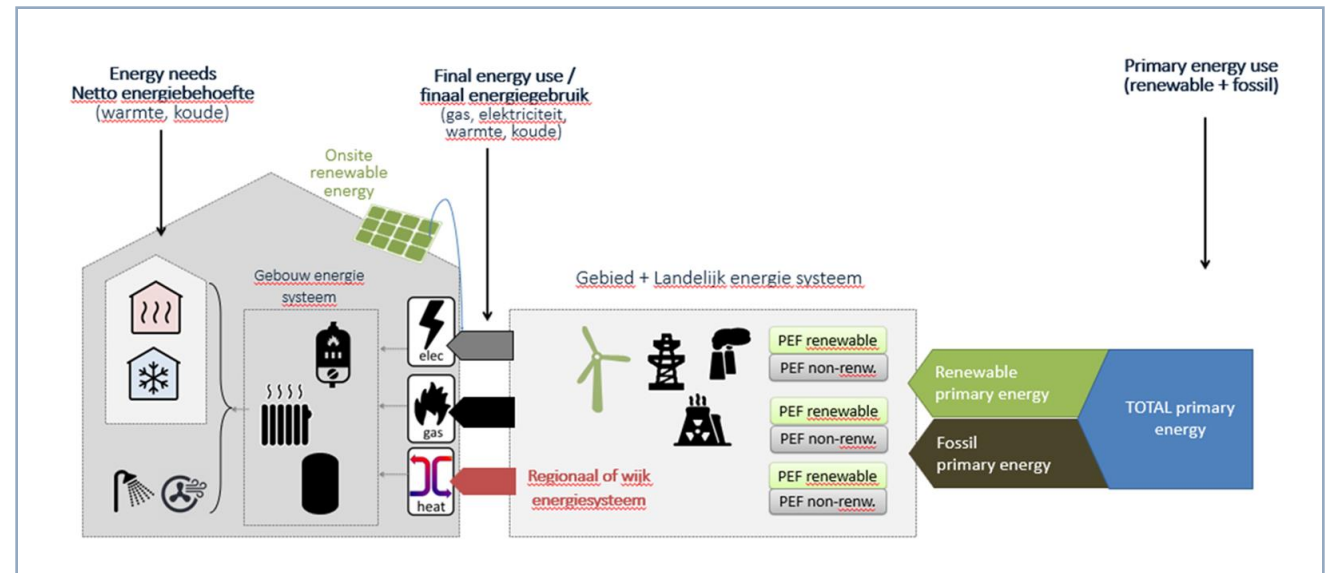
Naast de wijzigingen ingegeven door EPBD wordt een beperkt aantal overige wijzigingen doorgevoerd.

Gemoderniseerde bepalingmethode, vanaf 2030

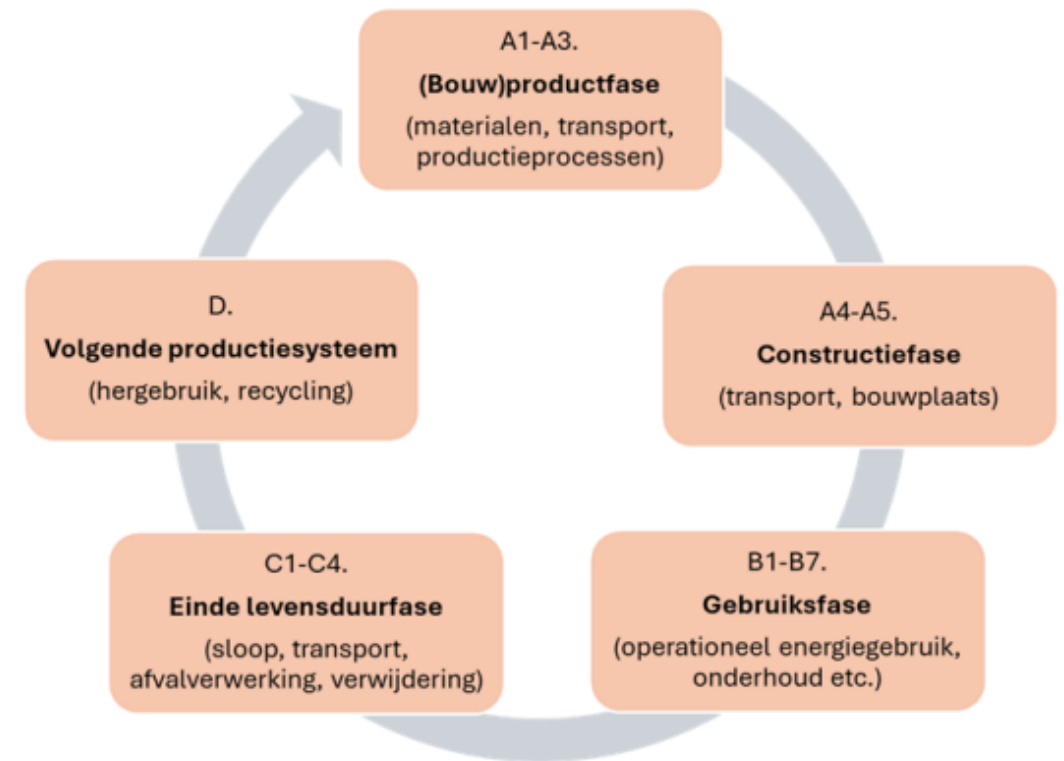
Wijzigingen betreffen onder meer:

- Berekeningen sluiten dichterbij bij gemiddeld werkelijk gebouwgebonden energiegebruik, rendement van installaties, recente klimaatontwikkelingen.
- Geactualiseerde Primaire Energie Factoren voor de energiedragers.
- Rekening houden met de positieve invloed van opslag in de nieuwe indicator totaal primair energiegebruik.
- Meenemen van systemen voor gebouwautomatisering en -controle en het vermogen daarvan om de energiestaat te monitoren en optimaliseren.

Aardopwarmingsvermogen gedurende de gehele levenscyclus van een gebouw (wlc-gwp)

- CO2 emissie gedurende de hele levenscyclus van het gebouw: zowel materiaal gebonden als operationele emissies.
- Berekening vanaf 2028. Grens en streefwaarden vanaf 2030.
- Uitkomst komt op energielabel van nieuwe gebouwen.
- Lijkt in Nederland op de bestaande **Milieuprestatie Gebouw (MPG)**. Belangrijkste verschillen:
 - *Bij de wlc-gwp berekening wordt ook de operationele uitstoot in de gebruiksfase van het gebouw meegenomen.*
 - *Bij wlc-gwp gaat het alleen om broeikasgasemissies en niet om (15) andere milieu-indicatoren.*
 - *De MPG berekening leidt tot een 1-puntscore, wlc-gwp maakt een berekening van de totale hoeveelheid emissies.*
- Inhoudelijk wordt voortgebouwd op de bestaande MPG-eisen. Na evaluatie MPG wordt toekomst vanaf 2030 vastgesteld

Renovatiepaspoort 2026

- In het renovatiepaspoort worden voor een gebouw/woning de stappen naar een grootschalige renovatie (bijna energieneutraal gebouw tot 2030/ emissievrij gebouw na 2030) getoond en de bijbehorende maatregelen en kosten-baten ervan toegelicht; een ***‘gebouw verbeter plan’***.
- Er komt geen verplichting in de regelgeving voor het opstellen van het renovatiepaspoort.
- Het renovatiepaspoort wordt geïmplementeerd in lijn met het maatwerkadvis.

Zonne-energie in en op gebouwen

- Doel: opwek van hernieuwbare energie middels zonne-energie installaties vergroten.
- De verplichting wordt stapsgewijs ingevoerd: zie tabel.
- Notie: het gaat om opwek ten behoeve van gebouw gebonden energiegebruik.
- Hoogte van de eis: aangesloten bij bestaande regelgeving voor ingrijpende renovatie en BENG.
- Indien de eis niet technisch geschikt en functioneel en economisch haalbaar is dan dient de gebouweigenaar de maximaal haalbare opwek te realiseren.
- Nieuwe gebouwen: zodanig ontwerpen dat hun potentieel voor de opwekking van zonne-energie op basis van de zonnestraling ter plaatse wordt geoptimaliseerd, zodat zonne-energietechnologieën kosteneffectief kunnen worden geïnstalleerd.

31/12/26	Nieuwe openbare en niet voor bewoning bestemde gebouwen	bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 250 m ²
31/12/27	Bestaande openbare gebouwen	bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 2000 m ²
31/12/28	Bestaande openbare gebouwen	bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 750 m ²
31/12/29	Bestaande openbare gebouwen	bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 250 m ²
31/12/27	Bestaande utiliteitsbouw bij ingrijpende renovatie	bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 500 m ²
31/12/29	Nieuwe woongebouwen en nieuwe overdekte aanpalende parkeergelegenheden	

Duurzame mobiliteit

- Utiliteitsgebouwen met meer dan 20 autoparkeerplaatsen hebben vanaf 2027:
 - Tenminste één oplaadpunt voor elke 10 parkeerplaatsen.
 - Leidingdoorvoering voor oplaadpunten voor tenminste de helft van de parkeerplaatsen. (voor overheidsgebouwen geldt dat deze voorbekabeld zijn).
 - Fietsparkeerplaatsen die tenminste 15% van de gemiddelde of 10% van de totale gebruikerscapaciteit van het gebouw vertegenwoordigen.
- Nieuwe gebouwen en bestaande gebouwen die ingrijpend worden gerenoveerd:
 - Woongebouwen: één oplaadpunt vanaf drie autoparkeerplaatsen; voorbekabeling 50%; doorvoeren voor de rest; twee fietsparkeerplaatsen per woonunit
 - Andere gebouwen: één oplaadpunt per vijf autoparkeerplaatsen; voorbekabeling 50%; doorvoeren voor de rest;
 - Kantoren: tenminste één oplaadpunt voor elke twee autoparkeerplaatsen.

Gebouwgegevens: toegang, beheer en deling (2026)

- Gebouweigenaren en -huurders hebben al rechtstreeks toegang tot hun energielabel en -afschrift via EP-online en MijnOverheid;
- Gebouwbeheerders hebben enkel toegang tot het openbare deel van het energielabel.
- Toegang tot gegevens aan derden wordt geboden na toestemming van de eigenaar (i.v.m. AVG en WBB).
- Hier gelden vooralsnog geen tarieven voor.
- Derden zijn:
 - a. degene die uit anderen hoofde dan de eigenaar bevoegd is tot het treffen van voorzieningen aan het bouwwerk;*
 - b. financiële instellingen met betrekking tot de gebouwen in hun investerings- en kredietportefeuilles;*
 - c. onafhankelijke deskundigen;*
 - d. toekomstige huurders of kopers.*

Gebouwautomatiserings- en controlesystemen (GACS) en Inspectie verwarmings- en aircosystemen

- Vanaf 2030 moeten niet voor bewoning bestemde gebouwen met een nominaal vermogen van meer dan 70 kW voor verwarmingssystemen, airconditioningsystemen, gecombineerde ruimteverwarmings- en ventilatiesystemen, of gecombineerde airconditioning- en ventilatiesystemen zijn uitgerust met gebouwautomatisering en –controle systemen (**GACS**).
- Gebouwen met een GACS zijn uitgezonderd van de keuring van verwarmings- en aircosystemen. Aangezien dit steeds meer gebouwen zijn wordt de EPBD-aanscherping van de keuringsregels niet doorgevoerd, maar wordt gekozen voor een alternatieve aanpak met een vergelijkbaar resultaat: de **Duurzaam Beheer en Onderhoud** (DBO) aanpak.
- Deze wordt aangepast aan digitale bemetering van gebouwen (via gebouwautomatiseringssystemen en slimme meters).
- Via digitale meters is het mogelijk een goed beeld te krijgen van de werking van gebouwinstallaties, van onjuiste instellingen en grote energieverliezen in installaties.
- De plaatsing van digitale meters en regelapparatuur wordt vaak al autonoom gedaan; het is ook goed in te passen in meerjarig onderhoud. Het verwachte besparingseffect van vrijwillige toepassing is, per gebouw, hoog (ordegrootte 20-30% besparing), tegen lage kosten voor de gebouweigenaar.
- Omdat er in deze alternatieve aanpak geen keuringen meer uitgevoerd worden, worden bestaande Bbl en Or artikelen daarover ingetrokken.

Ondersteuning energietransitie

Rijk:

- Verbeterjehuis.nl
- Subsidies: ISDE, SVVE, SVOH, DUMAVA etc., uitvoering RVO
- Warmtefonds
- Subsidieloket (één aanvraag voor ISDE + warmtefonds)
- Vve versnellingagenda: vve-loketten
- Netwerkaanpak milieu centraal (energiearmoede aanpak via vertrouwde kring)
- Vervolg Noodfonds
- Participatiecoalitie

Provincie:

- Ondersteuningsprogramma's MKB en MaVa
- Regionale ondersteuning energieloketten
- Pilots: bv woonwenscoach

Gemeente:

- Energieloketten
- Energiearmoede aanpak/fixers
- Lokale aanpak NIP

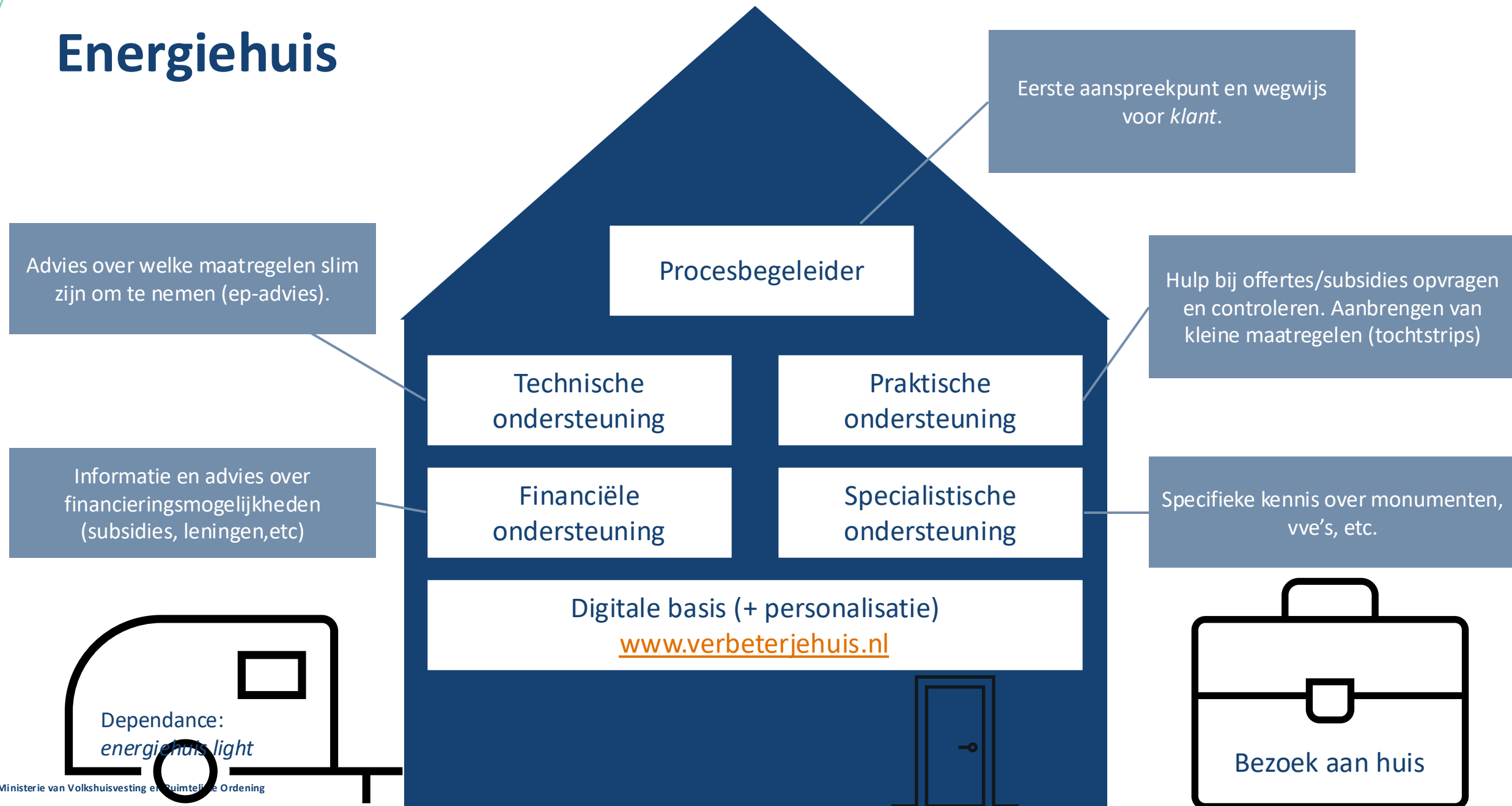
Het energiehuis

- Doel: via een 'one-stop-shop' bewoners, mkb'ers en eigenaren van maatschappelijk vastgoed op één plek (eenduidige) informatie en ondersteuning bieden over verduurzamingsmaatregelen. Extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen.
- Stroomlijnen (en uitbreiden) van bestaand aanbod ondersteuning.
- Fysieke locatie, maar ook huisbezoeken.
- Digitale basis is www.verbeterjehuis.nl.
- Landelijke kaders: o.a.
 - Handreiking energiehuis
 - Community of practice
 - Landelijke communicatie
 - Monitoring
- Lokale en regionale vrijheid voor invulling

<https://www.nplw.nl/isoleren-en-energiearmoede/van-energieloket-naar-energiehuis>

Energiehuis

Q&A

EPBD@minbzk.nl

www.volkshuisvestingnederland.nl/epbd

Paris Proof

Bedankt!

Het Paris Proof Congres 2025
wordt mede mogelijk gemaakt door:

Ronde 2

16:10 – 17:05

Net Zero-standaard: Hoe bepaal je de netto-uitstoot van een gebouw?

Zaal
Phillips hall

Paris Proof en WENG: Hoe borg je energetische ambities bij nieuwbouw en grootschalige renovaties?

Zaal
Neptune

Eerlijk Wonen: Hoe kunnen we de woonopgave oplossen binnen de planetaire grenzen?

Zaal
Saturn

Whole Life Carbon:
De Europese Routekaart naar CO₂-neutrale nieuwbouw

Zaal
Jupiter

Paris Proof in de praktijk:
Drie inspirerende voorbeelden

Zaal
Pluto

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed:
Een programmatische aanpak

Zaal
Venus